

Huvudman

AB Borås Kristna Skola
org. nr. 559293-5042
info@bks.se
Nisse.sjolin@bkskola.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Borås Kristna skola i Borås kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 26 april 2024.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) AB Borås Kristna Skola att senast den 28 mars 2025 ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende bristen rörande legitimerade och behöriga lärare. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om AB Borås Kristna Skola inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas

AB Borås Kristna skola ska vidta följande åtgärder

Legitimerade och behöriga lärare

1. Se till att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, om huvudmannen inte har rätt att tillämpa en undantagsregel. Inkom med en sammanställning av vilka lärare som undervisar i vilka ämnen samt i vilken mån de har lärarlegitimation och ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. Om en undantagsregel har tillämpats ska detta anges. En förteckning över dessa lärare ska ges in till Skolinspektionen (2 kap. 13, 15, 17–18 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser skolans hantering av betygskatalog, särskilt stöd samt syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk.

Redovisning av vidtagna åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2023:349) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Borås Kristna skola grundades 1992 och drevs fram till höstterminen 2022 av stiftelsen Anden o Ordet. Från och med höstterminen 2022 har AB Borås Kristna Skola tagit över skolverksamheten från moderstiftelsen, Stiftelsen Anden o Ordet.

Skolinspektionen inledde med anledning av huvudmannabytet våren 2023 en tillsyn under första verksamhetsåret av Borås Kristna skola. I tillsynen kontrollerade Skolinspektionen om verksamheten vid Borås Kristna skola följde gällande bestämmelser. Skolinspektionen beslutade den 7 juli 2023 att förelägga AB Borås Kristna Skola att senast den 7 november 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister inom områdena undervisade och lärande, särskilt stöd, individuella studieplaner för nyanlända elever, betygssättning och grundläggande förutsättningar för skolenheten. Vidare tilldelade Skolinspektionen AB Borås Kristna Skola en anmärkning rörande förvaring av nationella prov.

AB Borås Kristna Skola inkom den 7 november 2023 med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen begärde kompletterande uppgifter och genomförde därefter ett uppföljningsbesök i Borås Kristna skola den 8 och 9 februari 2024. Skolinspektionen har i uppföljningen av föreläggandet beslutat att utöka tillsynen genom att även omfatta bestämmelser rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare och svenska som andraspråk.

Skolinspektionen beslutade 26 april 2024 att återigen förelägga AB Borås Kristna Skola att senast den 18 september 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd, skolans hantering av betygskatalogen, undervisning av legitimerade och behöriga lärare och syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk.

AB Borås Kristna Skolan inkom den 18 september 2024 med redovisning av vidtagna åtgärder samt med kompletteringar den 16 och 24 oktober samt den 15 och 22 november 2024.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om AB Borås Kristna Skola har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 26 april 2024 att huvudmannen inte organiserat personalresurserna i årskurserna 1–6 på ett sådant sätt att eleverna så långt som möjligt ges undervisning av lärare som innehar ämnesbehörighet för den undervisning som de bedriver.

Huvudmannen har inkommit med en redovisning över vidtagna åtgärder. Skolinspektionen har därefter begärt in kompletterande uppgifter från huvudmannen varpå huvudmannen bland annat har inkommit med två förteckningar över undervisande lärare på skolenheten. Mot bakgrund av att uppgifterna i inkomna förteckningar inte har varit kompletta samt innehållit motstridiga uppgifter har Skolinspektionen den 19 november 2024 begärt att huvudmannen ska inkomma med en ny förteckning över undervisande lärare. Huvudmannen har den 22 november 2024 inkommit med efterfrågad förteckning vilket är den förteckning som Skolinspektionen utgår ifrån i sin bedömning.

Av ingiven förteckning över undervisande lärare framgår vilken anställningsform lärarna har, om de har lärarlegitimation, vad legitimationen omfattar samt vilka ämnen och årskurser lärarna undervisar i. Av förteckningen framgår vidare följande. Tolv utav tretton lärare som undervisar i årskurserna 1–6 innehar lärarlegitimation. Tre lärare har höstterminen 2024 påbörjat studier inom *Lärarlyftet* för att få ytterligare behörighet inom ämnen som de undervisar i. Av förteckningen framgår även att det finns lärare som undervisar i ämnen som de saknar ämnesbehörighet för även om det finns lärare anställda med adekvat behörighet.

Huvudmannen har i inkommen redovisning bland annat anfört att det är många olika parametrar som ska stämma när personalorganisationen fastställs. Antal lektioner per lärare ska stämma med respektive lärares aktuella tjänstgöringsgrad och utgöra en relevant arbetsbelastning. Samtidigt ska timplanen tillgodoses i alla årskurser och samtliga scheman för lärare och elever ska läggas så att de fungerar väl i praktiken. En helhetsbedömning behövs med utgångspunkt från hur skolans organisation tillgodoser barnens behov i så stor utsträckning som möjligt i alla årskurser. I teorin skulle behörigheten kunna öka i några ämnen och årskurser men det skulle vara svårt att få helheten att gå ihop på ett tillfredsställande sätt.

I årskurs 1 undervisas eleverna av en lärare som saknar behörighet i ämnena matematik, historia, samhällskunskap, de naturorienterande ämnena och svenska som andraspråk. Undervisande lärare har påbörjat studier för behörighet i svenska som andraspråk. Vid skolenheten finns det, enligt lärarförteckningen och huvudmannen, lärare som har behörighet för undervisning i dessa ämnen. Huvudmannen uppger som skäl för organiseringen att den undervisande läraren har större kapacitet att skapa trygghet och studiero i klassrummet än den lärare som för närvarande undervisar i förskoleklass, och som har behörighet i flera av ovan nämnda ämnen. Undervisande lärare i förskoleklass har även själv önskat att ha sin tjänst i förskoleklass och huvudmannens bedömning är att läraren också är bättre anpassad för förskoleklassen än i grundskolans årskurser. Nuvarande lärare har visat god kompetens och skicklighet och deltar för närvarande även i ett pågående behörighetsgivande utbildning i svenska som andraspråk.

I årskurs 2 undervisas eleverna av en lärare som saknar behörighet i ämnena matematik, historia, religion, geografi, de naturorienterande ämnena samt i teknik. Undervisande lärare har påbörjat studier för behörighet i de naturorienterande ämnena samt i teknik. Vid skolenheten finns det, enligt lärarförteckningen och huvudmannen, lärare som har behörighet för undervisning i dessa ämnen. Huvudmannen uppger att det har genomförts en barnkonsekvensanalys för alternativ till den beslutade organisationen för bland annat årskurs 2. I årskurs 2 finns elever med dokumenterade särskilda behov. Det har tidigare varit svårt att skapa studiero i klassen under de tillfällen då klassen haft en annan lärare än den nu undervisande som har blivit en trygghetsperson och som har byggt upp en relation med klassen under årskurs 2. Huvudmannens bedömning är att kvalitén på undervisningen kommer att vara god trots att undervisande lärare saknar behörighet i flera ämnen. Om en annan lärare än den nu undervisande läraren ska undervisa klassen är risken stor att klassen får en lägre nivå av trygghet och studiero.

I årskurs 3–6 undervisas eleverna av lärare som saknar behörighet i ämnet bild. Huvudmannen uppger att de har bedömt kvalitén på undervisningen som god, att den undervisande läraren har läst 90 högskolepoäng grafisk design samt att hen under läsåret deltar i en ämnesutbildning i bildämnet mot behörighet i årskurs 1–9. Huvudmannen uppger vidare att det finns två lärare som har behörighet för undervisning i ämnet bild och att det finns en teoretisk möjlighet för dessa lärare att undervisa i ämnet i årskurs 3–6 men att detta skulle innebära negativa konsekvenser för dessa lärares övriga schemalagda arbetsuppgifter.

I årskurs 4 undervisas eleverna vidare av lärare som saknar behörighet i ämnena svenska som andraspråk, de naturorienterande ämnena, historia, geografi, samhällskunskap och engelska. Vid skolenheten finns det, enligt lärarförteckningen och huvudmannen, lärare som har behörighet för undervisning i dessa ämnen. Huvudmannen uppger att det finns alternativ för skolan att organisera tjänsterna så att bland annat eleverna i årskurs 4 i högre omfattning undervisas av behöriga lärare men att de har bedömt att nackdelarna har övervägt fördelarna med att genomföra alternativen.

I årskurs 5 undervisas eleverna även av lärare som saknar behörighet i ämnena engelska och svenska som andraspråk. Huvudmannen uppger som skäl för organiseringen att det finns lärare som har behörighet att undervisa i ämnet engelska i årskurs 5 men att dessa är upptagna med undervisning i andra årskurser och att bedömningen är att lärarnas tjänster inte räcker till för att täcka årskurserna 4 och 5. Det finns även lärare på skolan med behörighet att undervisa i svenska som andraspråk men bedömningen är att det skulle få negativa konsekvenser för deras övriga arbetsuppgifter om rektorn skulle schemalägga deras tjänster så att även de täcker upp årskurserna 4 och 5.

I årskurs 6 undervisas eleverna även av lärare som saknar behörighet i ämnet hem- och konsumentkunskap. Huvudmannen uppger att skolan för närvarande inte har någon lärare med behörighet i hem- och konsumentkunskap.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 13 § skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen.

Av 2 kap. 15 § skollagen framgår bland annat att en legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver.

Av 2 kap. 17 § skollagen framgår att lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett visst främmande språk än

språkundervisning om de har

a) en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen, och

b) kompetens att undervisa på det främmande språket,
2. undervisning i fristående skolor och fristående fritidshem med viss särskild pedagogisk inriktning, och
3. viss undervisning inom riksrekryterande utbildning på nationella program i gymnasieskolan.

Av 2 kap. 18 § skollagen framgår bland annat att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämpligt att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

Av förarbeten till skollagen framgår att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det betonas också att rektorn har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. I vissa fall tillåts huvudmannen att göra undantag från denna skyldighet. För att en undantagssituation ska anses föreligga ska det som huvudprincip antingen saknas lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva eller finnas särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Som exempel på vad som kan vara "särskilt skäl" anger förarbetena behov av att få bort en utbildad lärare från undervisningen som har missbruksproblem. Förarbetena ger också exempel på organisatoriska skäl som gör att all undervisning inte kan bedrivas av lärare och förskollärare med utbildning för den aktuella undervisningen. Det kan handla om hastiga svängningar i söktryck och elevkullarnas storlek, tjänstledigheter, förändringar i efterfrågan på viss undervisning eller ökat behov av särskilt stöd (Se prop. 2009/10:165 s. 261-262, 267 f.).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortsatt är en brist att huvudmannen inte organiserat personalresurserna på ett sådant sätt att eleverna i så stor utsträckning som möjligt ges undervisning av lärare som innehar ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver. Utredningen visar att rektorn vid tjänstefördelningen i flera ämnen använt sig av obehöriga lärare trots att behörighet i dessa ämnen finns hos anställda lärare på

skolenheten. Med en annan organisering skulle eleverna kunna få undervisning i högre omfattning av lärare med rätt behörighet. Även om de skäl som rektorn fört fram, till grund för hur hen har valt att organisera personalresurserna, är beaktningsvärda utgör inte dessa sådana särskilda skäl som avses i gällande bestämmelser.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). AB Borås Kristna Skolas verksamhet vid Borås Kristna skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att undervisning ska ges av legitimerade och behöriga lärare. Det finns därför skäl att förelägga AB Borås Kristna Skola att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden utan konstaterade brister

Skolans hantering av betygskatalogen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns brister rörande skolans hantering av betygskatalogen. Tillsynen visade att det på flertalet ställen i betygskatalogen för höstterminen 2023 saknades underskrifter av betygssättande lärare.

Huvudmannen har i samband med sin redovisning inkommit med bland annat betygskatalog och betygsrapporter för vårterminen 2024. Vid granskning av inkommen dokumentation framkommer att betygen i varje ämne har försetts med en underskrift av undervisande lärare och, i förekommande fall då läraren är icke legitimerad även av den lärare som är legitimerad.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 14 § skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Av 3 kap. 16 § skollagen framgår bl.a. att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad.

Av 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) framgår att den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt.

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter bedömer Skolinspektionen att AB Borås Kristna Skola har vidtagit åtgärder i enlighet med förelägandet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns brister i skolans arbete gällande särskilt stöd. Tillsynen visade att det för flera elever saknades en utredning som låg till grund för beslut om åtgärdsprogram och anpassad studiegång. Vidare förelåg det brister i flera av skolans beslut gällande anpassad studiegång eftersom det inte framgick vilka ämnen som berördes av anpassningen över tid, i vilken omfattning anpassningen skulle gälla samt hur länge anpassningen skulle pågå. I besluten saknades även uppgifter om vem som skulle ansvara för uppföljning respektive utvärdering.

Huvudmannen har i samband med redovisning av vidtagna åtgärder inkommit med utredningar gällande särskilt stöd samt aktiva beslut om åtgärdsprogram samt om anpassad studiegång på skolenheten. Vid granskning av dokumenten framkommer att det för samtliga elever, som har åtgärdsprogram samt även i vissa fall beslut om anpassad studiegång, finns en utredning om särskilt stöd. Vidare framgår i samtliga beslut om anpassad studiegång vilka avvikelser som gjorts i ämnen, i vilken omfattning anpassningen ska gälla samt hur länge anpassningen ska pågå. I samtliga beslut framgår vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram

utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat dokumentation och motivering av beslut enligt 31 och 32 §§ förvaltningslagen.

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter bedömer Skolinspektionen att AB Borås Kristna Skola har vidtagit åtgärder i enlighet med föreläggandet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Syfte och centralt innehåll i ämnet svenska som andraspråk

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i tidigare beslut att det fanns brister i skolenhetens arbete gällande undervisningen i svenska som andraspråk. Tillsynen visade att det fanns elever som under höstterminen 2023 bedömes utifrån ämnet svenska som andraspråk men som inte fick undervisning utifrån rätt kursplan.

Huvudmannen har i sin redovisning uppgett att det finns 29 elever, som går i årskurs 1, 2, 4, 5, 6 och 7, som under läsåret 2024/25 bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk. I flera fall undervisas elever som läser svenska och svenska som andraspråk i samma undervisningsgrupp. I dessa grupper arbetar skolan med anpassad undervisning där elever som läser svenska som andraspråk bland annat får särskilt språkligt stöd. I förskoleklass och årskurs 1 tillämpar skolan ett tvåläraresystem. Detta upplägg möjliggör en mer individanpassad undervisning, där läraren med behörighet i svenska som andraspråk kan ge

riktat stöd till de elever som har behov av det. Vidare genomför skolan delar av undervisning i svenska som andraspråk i mindre grupper, i syfte att möta elevernas individuella språkutvecklingsbehov. Utöver ordinarie undervisning erbjuder skolan stödundervisning i svenska som andraspråk. Stödundervisningen är till för elever som har särskilt stort behov av extra hjälp och kan ges både individuellt och/eller i mindre grupp. Stödundervisningen är ett komplement till den vanliga undervisningen.

Huvudmannen har vidare inkommit med ämnesplaneringar för de årskurser i vilka det finns elever som får undervisning i svenska som andraspråk. Av inkomna ämnesplaneringar framkommer hur undervisningen i svenska som andraspråk bedrivs och skiljer sig från undervisningen i ämnet svenska.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 14 § skolförordningen (2011:185) framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Av 5 kap. 15 § skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ersätter undervisning i svenska. Svenska som andraspråk får därutöver anordnas som språkval i grundskolan och specialskolan eller inom ramen för skolans val.

I kursplanen för ämnet svenska som andraspråk framgår att undervisningen ska utgå från ett andraspråkperspektiv och det centrala innehåll som undervisning i ämnet ska behandla (Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) del 5).

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av ovan redovisade omständigheter bedömer Skolinspektionen att AB Borås Kristna Skola har vidtagit åtgärder i enlighet med föreläggandet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Linda Lundberg

Beslutsfattare
Signerat av: Linda Lundberg

X Elina Eliasson

Föredragande
Signerat av: Elina Eliasson

I ärendets slutliga handläggning har även Jenny Lind medverkat.